

Pixinotat

om håndhævelse efter råstofloven

Formålet med dette pixinotat er dels at give et illustrativt overblik over Region Hovedstadens (herefter regionens) håndhævelsesmuligheder efter råstofloven¹ (se afsnit 1), dels at redegøre for regionens mulighed for at tilbagekalde en indvindingstilladelse (se afsnit 2). Pixinotatet beskriver herudover, hvilke muligheder regionen har for eventuelt at inddrage eller lægge vægt på overtrædelser af anden lovgivning eller på en anden lokalitet i forbindelse med en konkret håndhævelsessag efter råstofloven (se afsnit 3)².

¹ Jf. lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer.

² Dette pixinotat er en sammenfatning af konklusionerne i vores notat af 3. september 2020 om håndhævelse efter råstofloven. For en nærmere gennemgang af de vurderinger og analyser m.v., som ligger til grund for konklusionerne, henvises til nævnte notat.

1. HÅNDHÆVELSESKÆDEN EFTER RÅSTOFLOVEN

1.1 Generelt

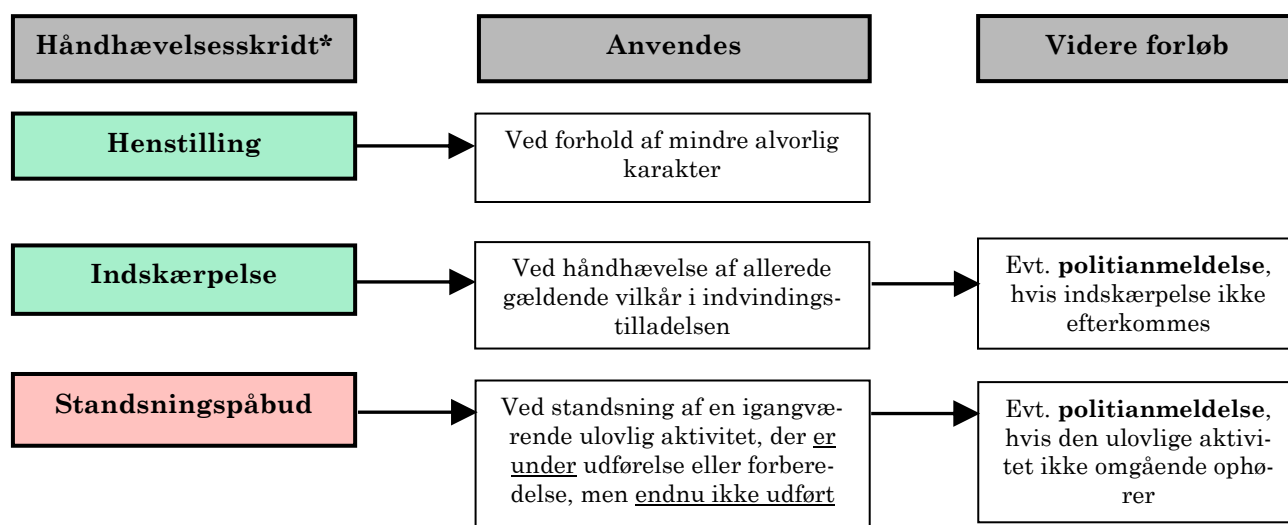
§ Regionsrådet har pligt til at foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold.

Hvis regionsrådet (herefter regionen) i forbindelse med et tilsyn konstaterer, at råstofloven, regler udstedt i medfør heraf, eller vilkår i en tilladelse ikke overholdes, skal regionen sikre, at det ulovlige forhold bliver lovliggjort, medmindre der er tale om et bagatelagtigt forhold. Dette gælder tilsvarende, hvis et tidligere udstedt påbud eller forbud ikke efterkommes.

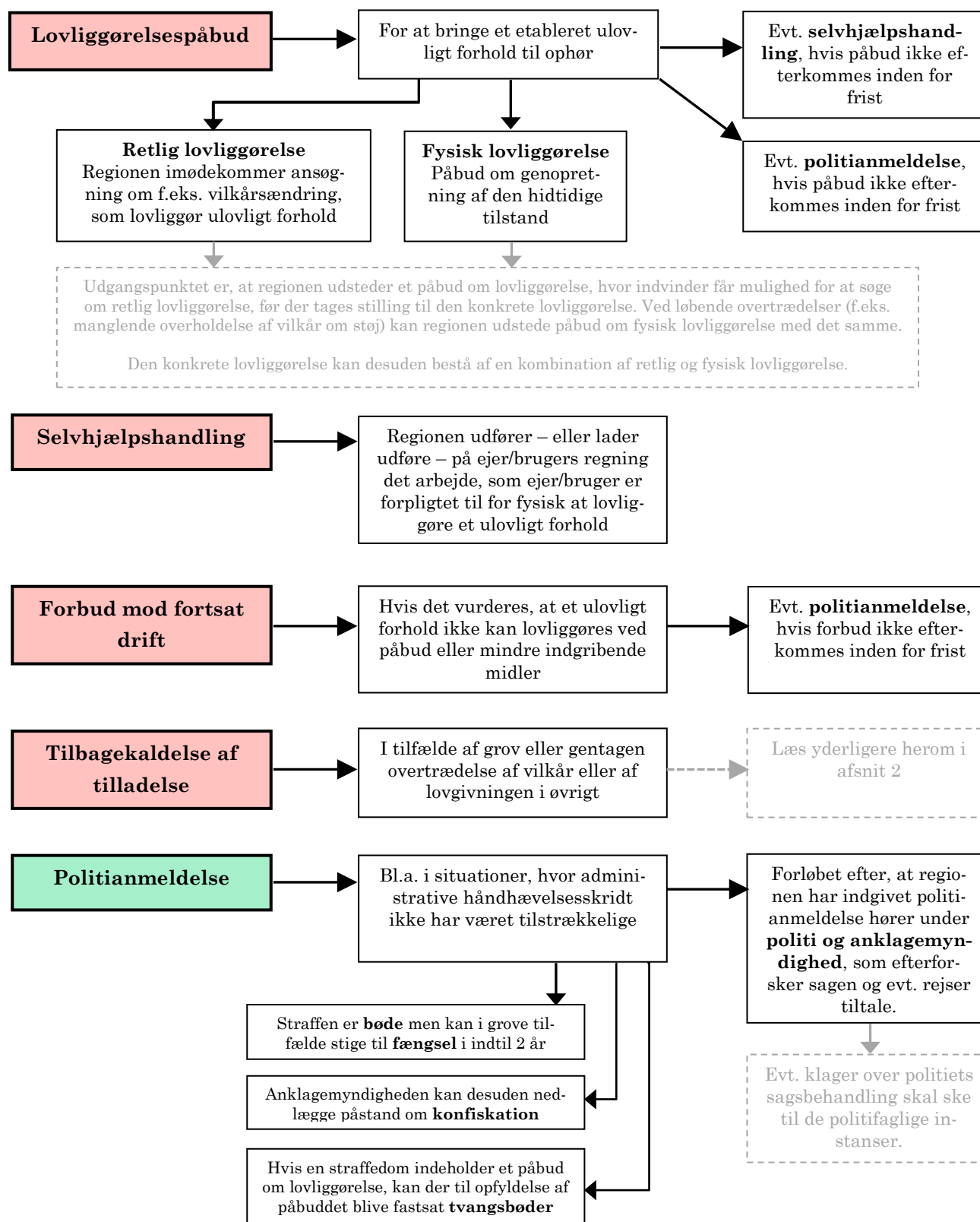
En afgørelse om håndhævelse er en forvaltningsafgørelse, som skal baseres på en konkret vurdering, og som skal være i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige regler om proportionalitet, lighed, forbud mod pligtmæssigt skøn m.v. Regionens valg af håndhævelsesskridt i en konkret sag bør således afhænge af omfanget og karakteren af det ulovlige forhold, så det sikres, at afgørelsen om lovliggørelse er proportional, dvs. ikke går videre end, hvad der er nødvendigt i den konkrete sag.

Jo grovere overtrædelser der er tale om, jo mere indgribende håndhævelsesskridt kan regionen proportionalt bringe i anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, kan regionen ligeledes bringe mere indgribende håndhævelsesskridt i anvendelse i takt med, at overtrædelserne fortsætter. Hvis der omvendt er tale om en enkelt mindre overtrædelse, bør regionen overveje, om et mindre indgribende håndhævelsesskridt er tilstrækkeligt.

1.2 Illustration af de konkrete håndhævelsesskridt, der indgår i håndhævelseskæden efter råstofloven

* Håndhævelsesskridt markerede med **red** udgør en forvaltningsafgørelse og skal opfylde forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse og klagevejledning. Håndhævelsesskridt markerede med **green** udgør ikke en forvaltningsafgørelse.

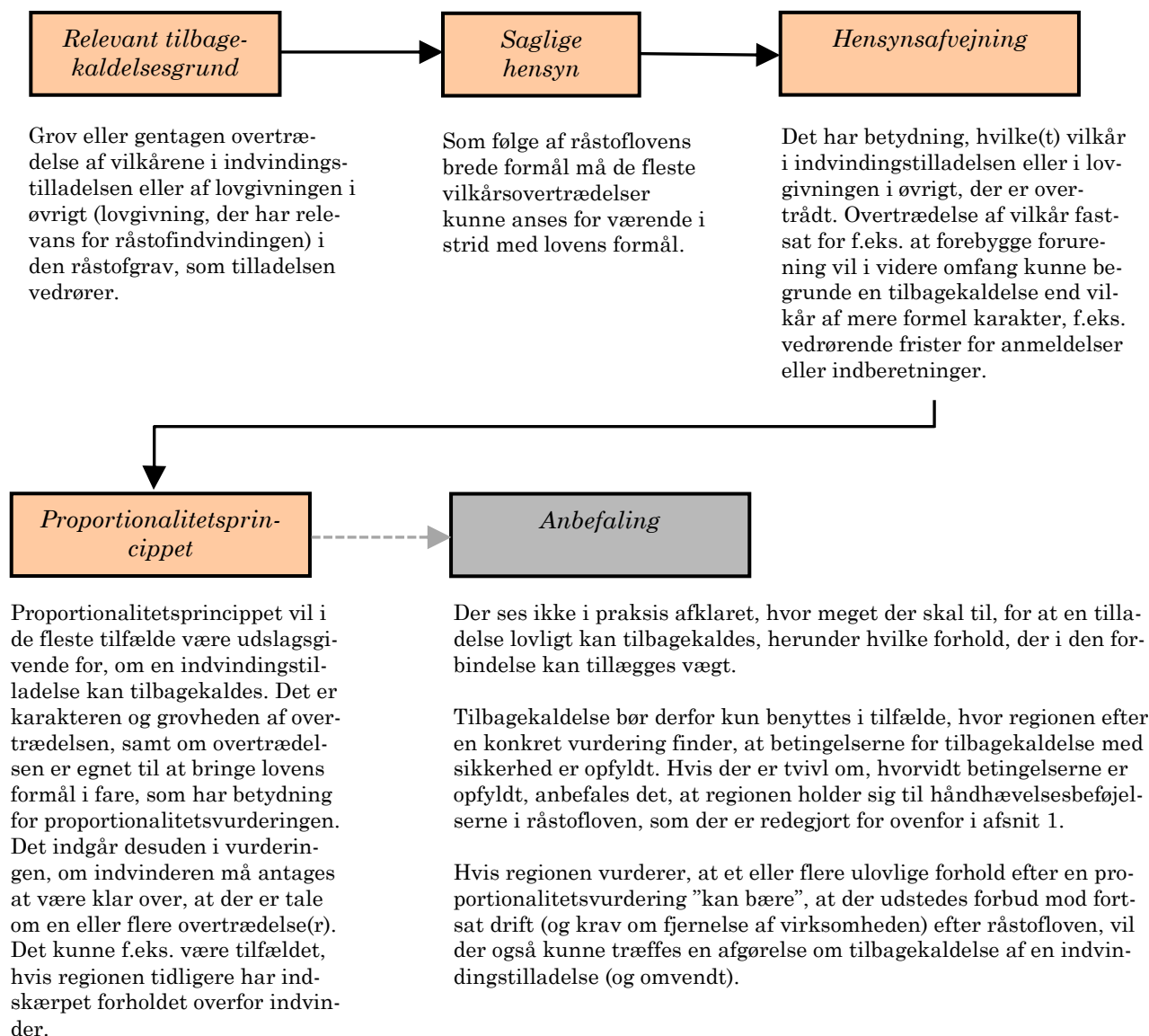

2. TILBAGEKALDELSE AF EN INDVINDINGSTILLADELSE

En tilladelse kan i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår eller af lovgivningen i øvrigt tilbagekaldes af regionsrådet.

Tilbagekaldelse af en indvindingstilladelse forudsætter, at der foreligger en relevant tilbagekaldelsesgrund, at der varetages et sagligt hensyn, at interessen i tilbagekaldelse vejer tungere end hensynet til indvindingsvirksomheden, og at tilbagekaldelsen overholder proportionalitetsprincippet. Hvis disse betingelser er opfyldt, er regionen berettiget til at tilbagekalde en indvindingstilladelse efter råstofloven.

3. OVERTRÆDELSE AF ANDEN LOVGIVNING ELLER PÅ ANDRE LOKALITETER

3.1 Overtrædelse af vilkår i samordningsafgørelser

En ansøgning om tilladelse til indvinding gælder også som ansøgning om tilladelse efter anden lovgivning til råstofindvinding i jorden.

Regionen kan kun udøve tilsynsmyndighed, når det er regionen, der har tilsynskompetencen efter den lov, der er overtrådt. Heraf følger, at eventuelle overtrædelser af vilkår fastsat af andre myndigheder i afgørelser omfattet af samordningspligten i råstofloven³ som udgangspunkt ikke kan håndhæves af regionen.

Hvis der er tale om en situation, hvor den samme aktivitet er en overtrædelse både af vilkår for en indvindingstilladelse fastsat efter råstofloven og af vilkår i andre tilladelser mv. fastsat efter en anden lov (f.eks. naturbeskyttelseslovens § 3, hvor kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed), kan regionen kun håndhæve overtrædelser af vilkår fastsat efter råstofloven.

Hvis regionen mener, at kommunalbestyrelsen bør håndhæve overtrædelser af vilkår fastsat efter den lovgivning, hvor kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed, kan regionen alene opfordre kommunen hertil. Hvis regionen i øvrigt mener, at kommunen ikke varetager sin tilsynsopgave efter den pågældende lovgivning godt nok, har regionen mulighed for at klage over dette til Ankestyrelsen (det kommunale tilsyn).

3.2 Overtrædelse begået af samme virksomhed på andre lokaliteter

Råstofloven indeholder ikke hjemmel til, at en virksomhed generelt kan fratages retten til at drive råstofvirksomhed, fordi virksomheden tidligere har handlet på en måde, som regionen vurderer er uforenelig med "indvindingsansvarlighed". Råstofloven indeholder heller ikke hjemmel til, at en tilladelse kan tilbagekaldes, fordi virksomheden har begået overtrædelser på andre lokaliteter end i den råstofgrav, som er omfattet af den indvindingstilladelse, som en sag om en eventuel tilbagekaldelse omhandler.

Regionen kan derfor ikke i en håndhævelsessag efter råstofloven vedrørende vilkårsovertrædelser i en nærmere angiven råstofgrav tillægge det vægt, at indvinder har begået lignende eller andre overtrædelser på en anden lokalitet. En indvinder kan heller ikke efter råstofloven generelt frakendes retten til at drive råstofvirksomhed. Sådanne reaktioner vil kræve, at råstofloven ændres.

³ Ansøgninger omfattet af samordningspligten i § 8 kan f.eks. være en ansøgning efter vandforsyningslovens § 26, naturbeskyttelseslovens §§ 3, 15, 16 og 18 m.fl., museumslovens § 29 a eller en ansøgning om dispensation fra en fredning eller en lokalplan.

3.3 Overtrædelse af afgørelser efter miljøvurderingsloven

Hvis regionen konstaterer, at de faktiske aktiviteter i en råstofgrav udgør en varig ændring eller udvidelse af det projekt (en projektændring), som blev screenet efter miljøvurderingsloven⁴, eller at forudsætningerne for screeningsafgørelsen er "overtrådt"⁵, er det spørgsmålet, om forholdet kan håndhæves efter miljøvurderingsloven, og om overtrædelsen kan indgå som et skærpende moment i en håndhævelsessag efter råstofloven.

Miljøvurderingsloven er i denne sammenhæng alene en procedurelov for godkendelse af projekter omfattet af loven. En screeningsafgørelse er således ikke en tilladelse til et projekt, men "alene" en vurdering af, om projektet er miljøvurderingspligtigt (VVM-pligtigt).

Lovliggørelse efter miljøvurderingslovens regler i forhold til en screeningsafgørelse indebærer derfor, at der skal træffes en ny screeningsafgørelse på baggrund af de faktiske forhold, som er konstateret i råstofgraven, således at det sikres, at projektet hviler på en screening, som afspejler de reelle forhold.

Heraf følger, at regionen formentlig vil have hjemmel til at meddele et påbud om standsning af projektet, indtil der er gennemført en fornyet screening og om nødvendigt miljøvurdering af projektet. Alternativt vil regionen normalt kunne meddele et påbud om, at indvinder holder sig inden for rammen af den oprindelige screening, indtil ændringen er blevet miljøvurderet. Som eksempel kan nævnes, at støjen fra indvindingsaktiviteterne overstiger den støj, som er forudsat i screeningsafgørelsen. Hvis støjen tillige overskrider indvindingstilladelsens vilkår om støj, kan regionen desuden meddele påbud efter råstofloven om nedbringelse af støjniveauet i overensstemmelse med tilladelsens vilkår.

Det bemærkes, at hvis der er tale om en udvidelse eller ændring af aktiviteterne i råstofgraven i forhold til de aktiviteter, som er forudsat ved screeningen af projektet, kan det efter omstændighederne have den konsekvens, at regionen vil være forpligtet til at tilbagekalde eller suspendere indvindingstilladelsen mens der foretages en fornyet screening – og om nødvendigt en miljøvurdering.

⁴ Jf. lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

⁵ Det vil typisk være relevant i den situation, hvor regionen på baggrund af indvinders oplysninger i en screeningsafgørelse (oprindeligt) har vurderet, at projektet ikke er miljøvurderingspligtigt (afgørelse om ikke VVM-pligt).